Дәрбәнд

ДОСТЛУГ. ГАРДАШЛЫГ. БИРЛИК

100 1921·2021 ДАССР

Тәсисчи: ДАҒЫСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МӘТБУАТ ВӘ ИНФОРМАСИЈА НАЗИРЛИЈИ

12+

№ 44 (98340) 1920-ҹи илдән чыхыр 29 ОКТЈАБР 2021-ҹи ил, ҹүмә. Гијмәти 2 рубл.

СУБЈЕКТ БАШЧЫЛАРЫНЫН МҮЗАКИРӘСИ

Федерал даирәдә мүшавирә

Русија Федерасијасынын Президенти Владимир Путинин тапшырыглары чәрчивәсиндә Дөвләт Башчысынын даирәдәки сәлаһијјәтли нүмајәндәси Јури Чајка Шимали Гафгаз Федерал Даирәси субјектләри башчыларынын иштиракы илә кечирдији мүшавирәдә ШФГД –дә санитар епидемиложи вәзијјәт вә онун стабилләшдирилмәси тәдбирләри әтрафлы мүзакирә едилмишдир.

Бурада сәсләндирдији кими истеһлакчыларын һүгугларыны вә инсанын фираванлығыны горунмасы саһәсиндә федерал хидмәтин јохланылмасы һәм өлкәдә, һәмдә Шималы Гафгаз реҝионунда јени коронавирус инфексијасы вә мөвсумла әлагәдар респиратур-вирус инфексијалары илә, о ҹүмләдән грипә тутулмасынын сабит артымы олдуғуну ҝөстәрир. Вирус инфексијалары просесләри ејни вахтда хәстәликләрә тутуланларынын сајыны артмасы вә өлүм һадисәләринин баш вермәси рискләрини јарадыр. Вәзијјәт ҝетдикҹә чәтинләшир, субјектләрин сәһијјә системинин јүкү артыр. Ҹари илин октјабр ајынын 25 –нә олан вәзијјәтә ҝөрә ШГФД реҝионларында јени коронавирус инфексијасынын башланмасы илә 284 миндән артыг хәстә гејдә алымышдыр ки, сон ики һәфтәдә артым 17 мин нәфәр вә ја 6,3 фаиз тәшкил едир. Ставропол дијарында, Дағыстан Республикасында вә Кабардо- Балкар Республикасында ҝүн әрзиндә хәстәләнләрин сајы даһа чохдур.

Октјабр ајынын 25-нә коронавирус хәстәлијинә тутуланларын үмуми сајы 26,6 мин нәфәр тәшкил едир.

«Һәләлик даирәдә артым сүрәти орта Русија ҝөстәрҹиләриндән чох дејил, биз вахтдан максимум сәмәрәли истифадә етмәли вә ҝүҹ вәсаитләрини сәфәрбәр етмәлијик. Русија Федерасијасынын Президенти Владимир Владимирович Путин РФ Һөкүмәти үзвләрилә мүшавирә чәрчивәсиндә октјабрын 20-дә өлкәдә епидемиоложи вәзијјәти мүзакирә етмиш вә онун стабилләшдирилмәси үзрә бир сыра тапшырыглар вермишдир.

«Хүсусән Русија Федерасија Һөкүмәти дәрман препаратларынын вә тибби оксиҝенин алынмасынын һәр ҝүнлүк мониторинҝинин тәмин едәҹәкдир. Ән чәтин вәзијјәт олан субјектләрә көмәк ҝөстәрилмәси һаггында Русија Федерасијасынын Мүдафиә Назирлији илә ҝөстәрилән саһәдә разылыға наил олунмушдур. Бундан башга Русијанын сәһијјә назирлијинә чәтин вәзијјәтли реҝионлара јүксәк ихтисаслы кадырларын ҝөндәрилмәси вә кадр дәстәји ҝөстәрилмәси тапшырылмышдыр. Ҝөрдүјүнүз кими һазырда бизим мүәјјән имканларымыз мөвҹудур. Епидемиоложи вәзијјәтин пик дөврү ҝәлинҹә онлардан истифадә едилмәсини тәклиф едирәм» дејә субјект башчыларына мүраҹиәт едәрәк Јури Чајка гејд етмишдир.

Онун сөзләринә ҝөрә Дөвләт Башчысы Президентин Федерал Даирәләрдә олан сәлаһијјәтли нүмајәндәләринә хәсәтәлик јүксәк сәвијјәдә олан реҝионлара көмәк ҝөстәрмәјә вә онун вердији тапшырыгларыны јеринә јетирилмәсинин ајлыг мониторинҝинин кечирилмәсинин тәмин етмәјә тапшырыг вермишдир.

«Бунунла belә гејд етмәлијәм ки, реҝион башчылары гаршысында инфексија дашыјыҹыларынын вахтындан әввәл ашкар едилмәси мәгсәдилә әһалинин тәстләшдирилмәсинин бир нечә дәфә артырылмасынын тәмин едилмәси вә вакцинасија сүрәтинин артырылмасы вәзифәси гојулмушдур. Бу мәсәлә ҝүндәликдә сахланылыр. Владимир Владимировичин вердији тапшырыглар нәзәрә алынмагла аидијјаты олан нәзарәт органлары илә бирликдә иш јерләриндә коллективләрдә вә иҹтимаи мәканда нәглијјатда дезенфексија кечирилмәсинә, 60 јашдан јухары олан вакцинасија олмамыш вәтәндашларын өзүнү изолијасија режиминә риајәт етмәсинә вә Ковид-19 диагнозу тәсдиг олумуш јахын ҝүнләрдә хәстәлик әламәти олан шәхсләрдә тестләшдирмә һәҹмләрини,вакцинасија сүрәтини артырылмасыны вә даһа чох информасија компанијасыны ҝенишләндирмәјә чағырырам» дејә сәлаһијјәтли нүмајәндә ҝөстәрмишдир.

Јури Чајканын сөзләринә ҝөрә даирәнин бүтүн реҝионларында вакцинасија артымы мүшајәт олунур, амма даирә коллектив имунитет јарадылмасы рәгәмләринә наил олумасындан һәләдә узагдыр. Мүәјјән еһтијат вардыр- истифадә олумуш дозларын пајы бу ҝүн 72 фаиз тәшкил едир вә она ҝөрәдә дөвләт хидмәтләри порталы васитәсилә јазылан вә өз нөвбәсини ҝөзләјәнләри тәҹили сүрәтдә вакцинасија етмәк ваҹибдир.

«Јахын вахтларда инфексијанын јајылмасы илә әлагәдар ҝәркинлијин азалдылмасы үчүн, әҝәр вәзијјәт тәләб едәрсә әлавә мәһдудијјәт тәдбирләри ҝөрүлмәсинә максимум сәјләр ҝөстәрмәјә чағырырам» дејә Јури Чајка чыхышыны јекунунлашдырмышдыр.

«Дағыстан» РИА

БУ НӨМРӘДӘ

Әсаслы тәмир мәсәләси мүзакирә едилмишдир сәһ.2

Јекунлар истеһсал артымыны ҝөстәрир *Н.Гулијев* сәһ.2

Республика мүсабигәси кечирилмишдир *сәһ.2*

100 иллији гејд олунду *К.Кәримов* сәһ.3

Сәһнә өмрү *М.Сејидов* сәһ.6

Ҝөркәмли бәстәкарын һәјат фәалијјәти *А.Ағакишијева* сәһ.7

Валидә Ағасијева: ҝәнҹләр классикләри охујур *Г.Өмәров* сәһ.8

РЕСПУБЛИКА ҺӨКУМӘТИНДӘ

Әсаслы тәмир мәсәләси мүзакирә едилмишдир

Октјабрын 25-дә Дағыстанын һөкумәт сәдри вәзифәсини мүвәггәти и чра едән Абдулпатах Амирханов республика мәктәбләриндә әсаслы тәмир кечирилмәси барәдә мүшавирә кечирмишдир.

Абдулпатах Амирханов билдирмишдир ки, Русија Президентинин тапшырыгларыны, стратежи инкишаф вә милли лајиһәләр үзрә Шуранын јығынчағының мәлуматларынын ичрасы чәрчивәсиндә республикада мәктәб биналарынын әсаслы тәмиринин кечирилмәсинә јөнәлдилән тәдбирләрин реаллашдырылмасына башланмышдыр. Һазырда «Дағыстан Республикасынын үмумтәсил тәшкилатлары биналарынын әсаслы тәмири» рекионал дөвләт програмы вә еләчә дә республика тәһсил мәктәб системинин моделләшдирилмәси үзрә рекионал лајиһәнин тәсдиги һаггында Республика Һөкумәтинин гәрарынын лајиһәси һазырланмышдыр. Амирхановун мәлуматына көрә һәмин лајиһә Русијанын тәһсил назирлијинин тәвсијәләринә мүвафиг олараг ишләниб һазырланмыш вә әлавә разылашдырылмасы үчүн федерал идарәјә көндәрилмишдир. Рекионал лајиһәнин реаллашдырылмасы 5 ил мүддәтинә – 2022-чи илдән 2026-чы иләдәк давам едәчәкдир. Вәсаитләрин үмуми һәчми 9 милјард рублдан артыг тәшкил едир.

Дағыстан Республикасынын тәһсил назирлијинин мәлуматына әсасән республикада әсаслы тәмирә еһтијачы олан 600-ә јахын мәктәб вардыр. Јахын ики илә малијјәләшдирмәјә сифаришләрин гәбулу Дағыстан Республикасынын тәһсил назирлијиндә баша чатмышдыр. Республиканын бәләдијјәләринин 4,7 милјард рубл мәбләғиндә 254 мәктәбин тәгдим олунмуш смета сәнәдләринин смета дәјәринин мүәјјән едилмәсинин дүзкүнлүјү һаггында јохламаларын мүсбәт нәтичәләринә көрә Дағыстан Республикасынын 2022-2023-чү илләрин сифаришинин тәркибинә дахил едилмиш вә РФ-нин Тәһсил Назирлијинин үнванына көндәрилмишдир.

Дағыстан Республикасы Башчысынын тапшырығына әсасән тәһсил објектләринин тикинтиси илә, онларын тәчһизаты илә бағлы тәдбирләри өзүндә бирләшдирән бүтүн сијаһы дахил едилән рекионал дөвләт програмы ишләниб һазырланыр.

Беләликлә рекионун әразисиндә тикилән бүтүн објектләрин бир республика дөвләт програмы чәрчивәсиндә бирләшдирилмәси планлашдырылыр. Бунунла јанашы, әсаслы тәмир тәдбирләри дә бирләшдирилмиш дөвләт програмына дахил едиләчәкдир.

«Дағыстан» РИА

Рекионларарасы јүк дашыјанларла көрүшмүшдү

ДР Һөкумәти сәдринин биринчи мүавини Батыр Емејев рекионлараасы јүк дашыјанларла көрүшмүшдүр дејә республиканын нәглијјат вә јол тәсәррүфаты назирлијинин мәтбуат хидмәтиндән мәлумат вермишләр.

Көрүш ДР нәглијјат назирлијиндә идарәнин башчысы Ширухан Һачымурадовун, ДР үзрә ЈҺТДИ рәис мүавини Мурад Османовун, ДР үзрә Ространснадзор идарәси рәисинин мүавини Мүслим Абдулмуслимовун иштиракы илә кечмишдир.

Акентликдән олан һәмсөһбәтин сөзләринә көрә октјабрын 24-дә кечә вахты Маһачгаладан Санкт-Петербург шәһәринә кедән автобусун иштиракы илә баш вермиш фачиә мүзакирә мөвзусу олмушдур. Фачиә нәтичәсиндә алты адам, о чүмләдән 1 нәфәр ушаг һәлак олмушдур. Сөһбәт әснасында рәһбәрлик рекионлар арасы јүк дашыјанларын фәалијјәтинә нәзарәтин сон дәрәчә күчләндирилмәсинин вачиблији һаггында үмуми фикрә кәлмишдир.

«Јахын күнләрдә јарадылачаг ишчи комисијасы јүк дашынмаларында тәһлүкәсизлик тәләбләрини тәмин едилмәси үчүн автостансијаларын вә компанијаларын, о чүмләдән нәглијјатын техники сәвијјәсини вә рејсдән әввәл сүрүчүләри тибби бахышынын јохланылмасы илә мәшғул олачагдыр. Гајдалара әмәл олунмамасына вә тәләбләрин позулдуғуна көрә чәримә санксијаларындан истифадә едиләчәкдир»,- дејә Батыр Емејев гејд етмишдир.

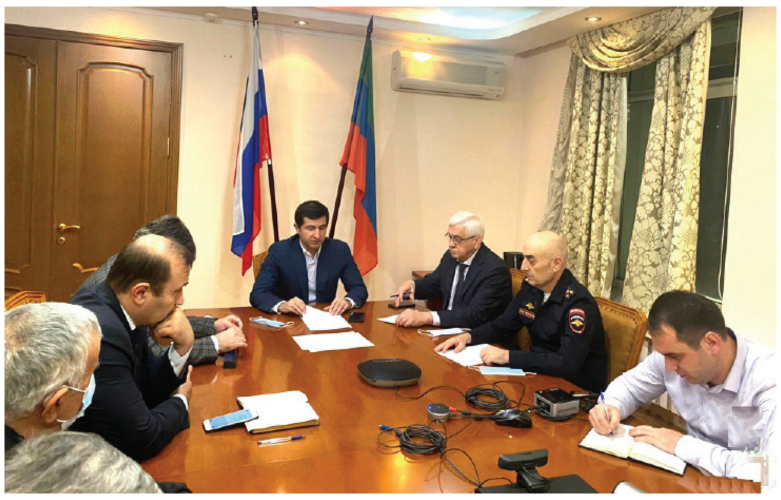

Нәглијјат вә јол тәсәррүфаты назири вәзифәсини мүвәггәти ичра едән Ширухан Һачымурадов әлавә етмишдир ки, нәглијјатда ГЛОНАСС системи вә тахографлар гурашдыралачагдыр ки, бу да компанија рәһбәрлијинә ишчиләрин нәјлә мәшғул олдуғуну өјрәнмәјә имкан верәчәкдир.

«Әмәк вә истираһәт режиминә, мүәјјән едилмиш маршурута вә дајанмалара әмәл едилмәсинә ГЛОНАСС системинин көмәји илә нәзарәт етмәк олачагдыр. Ишә јалныз системли вә мәсулијјәтли јанашма кәләчәкдә буна бәнзәр фачиәләрин гаршысыны алмаға көмәк едәчәкдир.

Јекунлар истеһсал артымыны көстәрир

9 ајын јекунларына әсасән, Кизлјар конјак заводу истеһсалыны 34% артырыб. Илин әввәлиндән конјак сатышынын һәчми дә артыб.

Русијанын ән бөјүк конјак мәһсуллары истеһсалчысы «Кизлјар конјак заводу» АСҸ 2021-чи илин 9 ајынын нәтичәләрини ачыглајыб. Ширкәт истеһсалы 34% артырараг 390-а чатдырыб. Сатыш һәчми дә 27% артараг 399 мин декалитрә чатыб. Илин сонуна гәдәр ширкәт 544 мин декалитр мәһсул сатмағы планлашдырыр.

Бу ил Кизлјар конјак заводу алман ширкәти Waldemar Behn илә дистрибутор мүгавиләси имзалајыб вә бу мүгавилә чәрчивәсиндә илк мәһсул партијасы Алманијаја көндәрилиб. Завод һәм дә чешидини кенишләндирир, она көрә дә бу ил үчиллик «Кизлјар»(медиум) конјакыны да бурахыб. Артыг 30 мин декалитр сатылыб. Бундан әлавә, «Легенда гор»(«Дағларын әфсанәси») конјакларынын әлавә хәтти дә бурахылыб.

2020-чи илин јекунуна көрә завод 533099 декалитр мәһсул сатыб.

Кизлјар конјак заводу 1885-чи илдә јарадылмышдыр. Мүәссисәнин уникаллығы ондан ибарәтдир ки, о, үзүмүн алынмасы вә емалындан тутмуш габлашдырмаја гәдәр там истеһсал ишини һәјата кечирир. Мүәссисә һәр ил Дағыстан, Чеченистан вә Ставропол дијарындан алдығы 42 мин тондан чох үзүм истеһсал едир.

1918-чи илин февралында ФГУП «Кизлјар конјак заводу», АСҸ «Кизлјар конјак заводу»-на чеврилмишдир. Онун бүтүн 100% сәһмләри федерал мүлкијјәтдәдир.

Н. Гулијев

Октјабрын 28-дә Авар театрында ДР Миллләтләр Назирилијинин тәшкил етдији «Халглар чох-өлкә бирдир» республика мүсабигәсинин финалы кечирилмишдир. Информасија акентлијинә бу һагда назирлијин мәтбуат хидмәтиндән мәлумат верилмишдир.

Республика мүсабигәси кечирилмишдир

«Јекун тәдбириндә рекион бәләдијјәләриндән 40-дан артыг јарадычы коллектив вә соло ифачылар иштирак етмишдир. Онлар беш: «Милли һәјәт», «Адәт вә әнәнәләр», «Рәгсләр», «Ојунлар», «Милли дилләрдә Вәтән һаггында шеирләр» номинасијада ән јахшы ад уғрунда мүбаризә апармышлар»,-дејә мәлуматда билдирилмишдир.

Мәтбуат хидмәти ону да гејд етмишдир ки, икинчи дәфә кечирилән бу мүсабигә республикада миллләтләрарасы вә конфенсијалар арасы мүнасибәтләри нармонизасија етмәјә сәсләјир.

Галиб вә мүкафатчылар 50 мин, 30 мин вә 20 мин рублла мүкафатландырылмышлар.

Сосиал тәминат мүәссисәләринә көндәрилән әрзағын кејфијјәти јохланылачаг

Октјабрын 25-дә Дағыстан Республикасы һөкүмәти сәдринин мүавини вәзифәсини ичра едән Абдулмуслим Абдулмуслимовун рәһбәрлији илә республиканын дөвләт бүдчә мүәссисәләринә, о чүмләдән ушаг бағчаларына вә мәктәбләрә верилән мәһсулларын кејфијјәтинә нәзарәт мәсәләсинә даир мүшавирә кечирилмишдир.

Дағыстан Республикасы һөкумәтинин сәдри вәзифәсини мүвәггәти ичра едән Абдулмуслим Абдулмуслимов Абдулпатах Амирханова республиканын мәктәбләринә, ушаг бағчаларына, хәстәханалара көндәрилән мәһсулларын кејфијјәтинин јохланылмасы барәдә көстәришләрини хатырладыб. һәмчинин, сосиал гурумлары еколожи чәһәтдән тәмиз Дағыстан мәһсуллары илә тәмин етмәјә һазыр олан јерли истеһсалчылара дәстәк тәдбирләринин ишләниб һазырланмасы да тапшырылыб.

Бу иши һәјата кечирмәк үчүн республиканын Кәнд Тәсәррүфаты назирликләринин, Тәһсил Назирлијинин, Сәһијјә Назирлијинин, Дөвләт Сатыналмалары Комитәсинин, Бајтарлыг Комитәсинин, Росселхознадзорун, Роспотребнадзорун вә дикәр рекионал бөлмәләрин дахил олдуғу хүсуси ишчи групу јарадылыб.

Баш назирин мүавини вәзифәсини мүвәггәти ичра едән А. Абдулмуслимовун гејд етдији кими, бу күн мөвчуд ганунверичилијә ујғун олараг тендер нәтичәсиндә сахталашдырылмыш вә сахта мәһсулларын тәһсил, сәһијјә вә сосиал тәминат мүәссисәләринә дахил олмасы тәһлүкә јарадыр. Бу хүсусилә сүд мәһсулларына аиддир.

Республикада Абдулмуслимовун гејд етдији кими,һејвандарлыг мәһсулларынын тәһлүкәсизлијини тәмин етмәк үчүн бәзи механизмләрдән истифадә олунур. О чүмләдән, електрон бајтарлыг сертификаты үзәриндә иш апарылыр.

«Меркури» Федерал Дөвләт Информасија Стандартында бајтарлыг мүшајиәт сәнәдләринин електрон формада гејдијјатына кечид бәзи инсафсыз кәнд тәсәррүфаты истеһсалчылары үчүн чидди бир манеә олду вә һәм хаммалын, һәм дә һазыр һејвандарлыг мәһсулларынын сахталашдырылмасыны әһәмијјәтли дәрәчәдә азалтмаға имкан верди. 2020-чи илдән етибарән Дағыстан Республикасынын Кәнд Тәсәррүфаты вә Әрзаг Назирлији «Меркури» системиндә ВСД малик кәнд тәсәррүфаты мәһсулларынын истеһсалына дөвләт дәстәји көстәрир.

Гејд олунду ки, бүдчә тәшкилатларында вә сосиал мүәссисәләрдә сахта мәһсулларын дөвријјәсинин гаршысынын алынмасы мәгсәдилә Дағыстан Республикасынын Кәнд Тәсәррүфаты вә Әрзаг Назирлијиндә марағы олан идарәләрин, еләчә дә гида вә емал мүәссисәләринин рәһбәрләринин иштиракы илә тәдбирләр кечирилиб. Көрүшләрин нәтичәси олараг јерли кәнд тәсәррүфаты истеһсалчыларынын сосиал мүәссисәләрә еколожи чәһәтдән тәмиз, кејфијјәтли гида мәһсулларынын тәдарүкү үчүн мөвчуд ганунверичилијә чидди риајәт етмәклә мүгавиләләр бағламаг имканларынын кенишләндирилмәсинә јөнәлмиш тәклифләр ишләниб һазырланмышдыр.

Тәклифләр арасында ашағыдакылар гејд олунуб:сатыналмалары һәјата кечирән тәшкилатларын рәһбәрләринә гаршы сахта, һабелә мүсабигәнин техники тапшырығы илә мүәјјән едилмиш стандарта ујғун олмајан мәһсулларын гәбулуна көрә шәхси мәсулијјәтин мүәјјән едилмәси; дөвләт сатыналмалары чәрчивәсиндә малларын гәбулуна чавабдеһ олан мүтәхәссисләр тәрәфиндән мәһсулун кејфијјәтинин илкин мүәјјәнләшдирилмәси үзрә тәлим курсларынын кечирилмәси; гијмәт әвәзинә тәдарүкчүләрин сечилмәси үчүн әсас мејар мүәјјән едилмәклә, һәррачлар әвәзинә мәһдуд иштиракла тендерләрин кечирилмәси, мәһсулун кејфијјәти вә истеһсалы үчүн мадди- техники базанын олмасы вә с.

Мүзакирәнин нәтичәси олараг ишчи групуна республиканын тәһсил вә сәһијјә мүәссисәләриндә мәһсулларын сатын алынмасы илә бағлы вәзијјәти гијмәтләндирмәк үчүн мүәссисәләрә баш чәкмәк,Дағыстан Республикасынын Сатыналмалар үзрә Дөвләт Комитәси илә бирликдә јерли истеһсалчылара дәстәк мәгсәдилә мүвафиг тәдбирләр һазырламаг тапшырылды.

КӨРКӘМЛИ ШӘХСИЈЈӘТЛӘР

100 иллији гәјд олунду

Дағыстанымыз әсрләр боју, өз икид өвладлары илә диллләр әзбәри олуб. Шејх Шамилин дијары, мәнчә елә белә дә олмалыдыр. Дағыстан 1941-1945-чи илләрдә кедән, Бөјүк Вәтән Мүһарибәсиндә вәтәни горумаг үчүн өн чәбһәјә минләрлә оғул вә гызларыны көндәрир. Онлардан кери гајыданы, иткин дүшәни вә гара хәбәри кәләнләр дә чох олду. Дағыстанын гәһрәман оғуллары, өз чанларыны вәтән јолунда фәда етди. Бунлар Адил-Паша Пашајев, Шәмсулла Әлијев, Өмәрхан Керејев, Манаф Рзајев. Бүтүн бунлары садаламағымда мәгсәдим, Дағыстанымызын икид оғулларынын сајы һесабы јохдур.

Бу күн сизә тәгдим едәчәјимиз кенерал Мустафа Чәфәр-оғлу Нәсировдур. Онун вәтән јолунда фәдакарлығыны јазмагла битмәз. Чүнки о, һәм сөзүндә, һәм әмәлиндә әсил гәһрәман олуб. Онун гәһрәманлығы илләр, әсрләр өтсә дә, һеч вахт јаддашлардан чыхмајачаг. Октјабрын 25-дә, Дәрбәнд шәһәриндә, онун адыны дашыјан күчәдә, дүз онун өз евинин јанында, халгымызын еһтирамыны әкс етдирән дивар лөвһәсинин гаршысында. онун доғмалары, јахынлары вә шәһәрин бир чох нүмајәндәләри иштирак етдиләр. Мәнчә белә гәһрәманларымызы, садәчә онларын доғум вә ја аным күнүндә дејил, һәр заман хатырламалыјыг. Онлар бизим кәләчәк нәсилләримиз үчүн бир өрнәкдир, бир мәктәбдир.

Мустафа Нәсиров, Дәрбәнддә јашајан һәр бир инсанын, һәр бир кәнчин гүрур дуја биләчәји бир шәхсијјәтдир. Онун мәрдикклә кечдији өмүр јолу, өз вәтәни јолунда чанындан белә кечмәјә һазыр олмасы, һәр бир кәнч үчүн нүмунәдир.

Базар ертәси Азәрбајчанлыларын Милли Мәдәни Мухтаријјатынын дәстәји илә көркәмли һәмјерлимиз, кенерал Мустафа Чәфәр оғлу Нәсировун 100 иллији гејд олунмушдур.

Тәнтәнәли мәрасимдә шәһәрин ичтимаијјәти, јубилјарын гоһумлары, достлары вә јахынлары иштирак етмишләр. Мустафа Нәсиров 1921-чи илдә Дәрбәнд шәһәриндә анадан олмушдур. Мәзаһир Рзајев адына једди иллик мәктәби битирәндән сонра 1938-чи илдә Дәрбәнд педагожи мәктәбини вә сонра ики иллик Дағыстан Мүәллимләр Институтуну битирмишдир. 1940-чы илдә Дәрбәнд рајонунун Сабнова кәндиндә натамам орта мәктәбдә мүәллим вә сонра тәдрис һиссә мүдири вәзифәсиндә

чалышмышдыр. 1942-чи илин јанвар ајында Гызыл Орду сыраларына чағырылмыш вә Вәтән уғрунда дөјүшләрдә көстәрдији икидликләрә көрә «Гырмыз бајраг», «Биринчи дәрәчәли Вәтән Мүһарибәси» вә «Александр Невски» орденләри, 26 медал, о чүмләдән «Дөјүш хидмәтләринә көрә», Жуков медаллары илә тәлтиф едилмишдир. Мүһарибәдән сонра Азәрбајчан сәрһәд гошунларында вә Загафгазија сәрһәд даирәсиндә хидмәт етмишдир. Азәрбајчан сәрһәд даирәсинин сәрһәд дәстәсинин рәиси ,гәраркаһ рәиси, Нахчыван сәрһәд даирәсинин командири вә ејни вахтда ССРИ –нин сәрһәд комисары, ССРИ Дөвләт Тәһлүкәсизлик Комитәсинин Загафгазија сәрһәд даирәсинин оператив әскәр шөбәси рәисинин мүавини вә сонра рәиси, ССРИ ДТК Загафгазија сәрһәд даирәсинин һәрби шурасынын үзвү вә гошунлар рәисинин мүавини, Азәрбајчан Республикасынын ДТК коллегијасынын үзвү, сәрһәд проблемләри үзрә Азәрбајчан Республикасынын милли тәһлүкәсизлик назиринин баш мүшавири вәзифәләриндә чалышмышдыр.

Динчлик илләриндә «Гырмызы әмәк бајрағы» ордени, «ССРИ-нин Дөвләт сәрһәддинин горунмасында фәргләндијинә көрә» Азәрбајчан Республикасынын «Сәрһәддә фәргләндијинә көрә» медаллары илә тәлтиф едилмишдир. М.Нәсиров дөвләт тәһлүкәсизлијинин фәхри ишчиси, Азәрбајчан Республикасынын әмәкдар һүгугшунасы, Дәрбәнд шәһәринин фәхри вәтәндашыдыр. Онун адынын әбәдиләшдирилмәси үчүн Дәрбәнд шәһәринин бир күчәсинә онун ады верилмишдир.

К. Кәримов

Аллаһ инсаны хәлг едәндә, онун бејнинә елә бир күч верир ки, онун һәјат боју һәр шејә күчү чатсын. Бәлкә дә, она көрә инсанын бачармадығы һеч нә јохдур.

Сәһнә өмрү

Инсан дүнјаја кәлдији күндән, һәмишә нәсә етмәјә чалышыр, һәр заман ахтарышдадыр. Илк имәкләмәји, данышмағы, јеримәји вә с. Көрүн Аллаһ инсана нә гәдәр дәјәр вериб, онун дүнјаја кәлишини көзәлликләрлә тәсвир едиб.

Инсан дүнјаја кәлир вә онун әмәји башлајыр. Бағбан бағын көзәллијини, ағачларын бәһәрини, бағда ачан күлләри горујур. Бағ да ки, аталарын белә бир мәсәли вар «Бağа бахарсан бағ олар». Одур ки, Аллаһ өз јаратдыгларына инсан әли илә даһа да көзәлликләр гатыр. Инсанын алими вар, һәкими вар, мүәллими вар. Мән сизләрә бу күн, Азәрбајҹан Дөвләт Драм театрынын гоҹаман актјору, Дағыстан Республикасынын әмәкдар артисти, јүзләрлә образлар јарадан Мәһәррәм Өмәровдан данышмаг истәјирәм. Мәһәррәм мүәллим, нә аз нә чох, дүз 48 илдир ки, театрымызын сәһнәсиндә ләјагәтлә чалышыр. Онун јаратдығы бир чох роллар, образлар вар ки, ону севәнләрин һәлә дә јаддашындадыр. Мәһәррәм Ајдын оғлу өз сәнәтинин фәдаисидир јаратдығы образлары да севә-севә ојнајыр вә белә дә давам едир.

Мәһәррәм мүәллим, өзүнүн меһрибан хасијјәти, әсил инсанлығы вә хошхасијјәти илә бүтүн коллектив арасында өз һөрмәт вә рәғбәтини газана билиб. О, театрда чалышдығы мүддәт әрзиндә, бир чох фәхри фәрманлара, мүкафатлара лајиг көрүлүб. О бүтүн газандығы налијјәтләрини, өз зәһмәти вә әзијјәти илә газаныб. 2016-чы илдә о Дағыстан Республикасынын әмәкдар артисти фәхри адына лајиг көрүлүб. Дәрбәнддә вә Дәрбәнд рајонунда кечирилән бүтүн тәдбирләрдә фәал иштирак едир. О һәм инсан кими, һәм дә бир дәјәрли сәнәткар кими һәр кәсин јанында вә үрәјиндә өз јерини тута билиб. Мәһәррәм Өмәров бу театр өмрүнү тәк јашамајыб, онун өмүр күн јолдашы Раһилә ханым Өмәрова да онунла театр сәһнәсиндә чијин-чијинә чалышыб. Онларын бу 48 ил һәм аиләдә, һәм дә сәһнәдә биркә кетдикләри бу јолда, онлар чох чәтинликләрлә үзләшибләр. Көрпә ушагларыны да, өз јанларына алыб гастрол сәфәрләриндә олублар. Мәһәррәм мүәллим дејир ки, «Биз һәр икимиз бу јолу бәрабәр кетдик, чәтинликләрә дә, хош күнләрә дә биркә синә кәрдик. Ахы бу инҹәсәнәтдир, инҹәсәнәтдә исә, һәр саһәдә олдуғу кими чәтинликләр дә олур, раһатлыг да. Она көрә, бизим үчүн бу јол елә дә чәтин олмајыб. Чүнки биз, бир-биримизә арха-дајаг олмушуг».

Она суал вердим ки, «Мәһәррәм мүәллим, сәнәтиниздән јорулдуғунуз вахт олубму»? о исә (күлүмсәјәрәк) «Мән сәнәтими ҹаным гәдәр севирәм, әксинә, мән ишләмәјәндә јорулурам. Чүнки мән өз сәнәтимин вурғунујам. Мән сәһнәдән узаг оланда өзүмү чох пис һисс едирәм. Одур ки, мән јенидән дүнјаја кәлсәјдим, елә бу сәнәти сечәрдим».

Мәһәррәм мүәллим дедијим кими, бир чох мүкафатлар алыб. Бу јахынларда о Волгаград Азәрбајҹан Милли-Мәдәни-Мухтаријјаты тәрәфиндән тәсис едилмиш «Халглар достлуғу» медалы илә тәлтиф олунду. Гејд едәк ки, бу медал халглар арсында сүлһүн, достлуғун, әмәкдашлығын вә гаршылыглы анлашманын мөһкәмләнмәсиндә хүсуси хидмәтләри олан вә милләтләрин мәдәнијјәтләрини бир араја кәтирмәк, гаршылыглы зәнкинләшдирмәк үчүн сәмәрәли фәалијјәт гурмаг вә достлуғу артырмаг вә Русија халгларынын тарихи вә мәдәни ирсини тәблиғ етмәкдир. Бизим дәјәрли актјорумуз Мәһәррәм Ајдын оғлу Өмәровун да, 48 ил бојунҹа сәһнәдәки фәалијјәтинә көрә. Һәмчинин дә, бир чох халгларын јазычылырынын јаздығы әсәрләрдә јаратдығы образлара көрә, бу «Халглар достлуғу» медалына лајиг көрүлдүјү үчүн, биз дә һәм өз адымыздан, һәм дә актјору севәнләр адындан Волгаград АНҸА-ын сәдри Әли Әлијевә вә онун бүтүн коллективинә тәшәккүр едирик.

Һәр бир сәнәткар өз зәһмәтинә дәјәр верилмәсини истәјир, чүнки сәнәткарын гијмәти дөвләтин вә халгын она вердији дәјәрдир. Бу алдығы мүкафатла бағлы, онунла азҹа сөһбәт етдик. Онун севинҹини бөлүшдүк. О деди ки, «Билирсинизми бу ән чох да мәни севәнләрин мүкафатыдыр. Онлар олмасајды, мән бу күн сәһнәдә олмаздым. Сәһнә елә јердир ки, сәни јалныз халгын севкиси орада сахлаја биләр. Бәзән актјорлар кимсә олмајан јердә чыхыш етмәли олур, бах фәрглилији онда көрә билирик. Залда тамашачы оланда, һәр бир чыхышымызы алгышлајанда, биз даһа да руһланырыг. Истәр истәмәз, инсан севкисини һисс едирсән. Залда кимсә олмајанда биз ојнајырыг, чүнки бу бизим ишимиздир, сәнәтимиздир. Биз санки үшүјүрүк, елә бил ки, әјнимиздә һеч нә јохдур. Амма залда тамашачы оланда исә, сәһнә сојуг да олса тамашачы алгышы вә севкиси илә исинирик». Онунла һәмсөһбәт олмаг чох мараглыдыр, илләрини, өмрүнүн чохуну сәһнәдә олан гоҹаман актјордур. Онунла бир аз да, ҹаванлығындан сөһбәт етдик. О «Ҹаванлығым сәһнәдән әлавә ел шәнликләриндә кечиб. Һәм сәһнәдә, һәм ел шәнликләриндә пүхтәләшә-пүхтәләшә кәлмишәм. Ушаглығымда да, маһны охујуб, ушагларла ојнардыг. Һәмишә Азәрбајҹан халг маһныларыны динләмишәм, устад сәнәткарлары динләјә-динләјә санки онлардан дәрс алмышам. Јәни, онларын сәһнә мәдәнијјәтинин һејраны олмушам».-дејә о, гејд етди.

Мәһәррәм мүәллим, сөзүн әсил мәнасында сәһнәдә өз сөзүнү демиш сәнәткардыр. Онун һаггында даһа чох јазмаг олар, мән исә сизә бу јазыны тәгдим едирәм.

Дәјәрли сәнәткарымыз, гоҹаман сәһнә устасы Мәһәррәм мүәллими һәм алдығы «Халглар достлуғу» медалы мүнасибәтијлә, һәм дә доғум күнү мүнасибәтилә үрәкдән тәбрик едирик. Она Аллаһдан сағлам һәјат, мәналы өмүр вә сәнәтиндә даима зирвәләр фәтһ етмәји арзу едирик.

М. Сејидов

Бир мүбаризәнин һекајәси

Бу күн сағ галмаға вә «21-ҹи әсрин вәбасы» адландырмаға һаггымыз олан COVID-19 хәстәлијини дәф етмәји бачаран көзәл бир гызла таныш олмаг хошбәхтлији мәнә нәсиб олду. Онунла кечирдији хәстәлијә бахмајараг кәлдији пејвәнд мәнтәгәсиндә көрүшдүк. Ады Мәдинәдир вә Дәрбәнддәки тәһсил мүәссисәләринин бириндә чалышыр. Мәдинә мәнә мүсаһибә вермәји разылашды ки, онун бу дәһшәтли хәстәликдән ҹаныны гуртармыш бир хәстә кими тәҹрүбәси вардыр вә истәди ки, бу барәдә охуҹулара хәбәрдарлыг едилсин. Белә бир вәзијјәтдә адам өзүнү нечә апармалыдыр, бу өлүм кабусу илә нечә дүзкүн давранмалыдыр ки, әҹәлин пәнҹәсиндән гуртара билсин.

Вә беләликлә, Мәдинәнин сөјләдикләриндән:

Хәстәлик ади сојугдәјмә кими кәлди. КОВИД-19-а јолуха биләҹәјимдән шүбһәләнмәмишдим. Чүнки хәстәлијин симптомлары бизим вәрдиш олдуғумуз грипин әламәтләринә бәнзәјирди. Илк күнләрдә бәдән һәрарәтим јох иди. Бурун ахма, асгырма, боғаз ағрысы бүтүн бунларын һамысы санки грипә јолухма кими иди. Буна бахмајараг, дәрһал ишдән карантинә көндәрилдим вә јалныз ПСР тестини кечдикдән сонра бунун КОВИД-19 олдуғуну билдим. Хәстәлији белә асан, ајаг үстдә кечирдијим үчүн чох шад идим. Саһә һәкими мәнә стандарт мүалиҹә режими тәјин етди. Анҹаг нечә дејәрләр, һәддиндән артыг вә вахтындан әввәл севинмишдим.

Хәстәлијин бешинҹи күнү һисс етдим ки, бүтүн дахили органларым ағрыјыр. Һәрарәтим 39 дәрәҹәјәдәк јүксәлди. Јалныз бундан сонра мәнә мәлум олду ки, КОВИД-19 ади гирпдән вә сәтәлҹәмдән нә илә фәргләнир. Һәр нәфәс аларкән ағҹијәрләр дәһшәтли дәрәҹәдә ағрыјыр вә архасы үстә узанмаг гејри- мүмкүн олур. Һәр дәфә һава ағҹијәрләрә дахил оларкән елә һисс едирсән ки, санки ҹијәрләрин үстү шүшә гырынтылары илә өртүлүдүр. Ән горхунҹ һал одур ки, КОВИД-19 далғавари шәкилдә һәрәкәт едир. Температур каһ ашағы дүшүр, каһ да ки, јүксәлир. Бир дә көрүрсән ки, өзүнү јахшы һисс едирсән, амма ахшама јахын вәзијјәт кәскин шәкилдә дәјишир. Мән хроники хәстәликләри олмајан ҹаван вә сағлам бир гадынам. Лакин буна бахмајараг, өлүмүн астанасындајдым.

Ики һәфтә әрзиндә һәкимләр температуру ашағы сала билмәдиләр, ағҹијәрләр хәстәликдән зәдәләнмишдиләр. Артыг үчүнҹү дәрәҹәли сәтәлҹәм олмушдум. Стандарт мүалиҹә мәнә көмәк етмәди, һармонларын артан дозалары вә әлавә едилән ән күҹлү антибиотикләр гараҹијәрими, бөјрәкләрими вә мәдәми сырадан чыхартды. Мәндә шишкинлик јарамышды. Гараҹијәрләрим партлајырды. Амма чыхыш јолу јох иди, мән һәр шејә һазыр идим, садәҹә өвладларыма јазығым кәлирди…. Физики тәзаһүрләрлә јанашы, КОВИД-19 синир системими чох зәдәләмишди. Мәсәлән, мән јухуламагдан горхурдум. Елә билирдим ки, јатсам боғулаҹам вә ојанмајаҹағам. Амма мәни мүалиҹә едән һәким сутканын 24 саатыны мәнимлә әлагә сахлады вә мәни горху вәзијјәтиндән чыхартды.

Јашлыларын, хроники хәстәликләри олан инсанларын башына нә кәләҹәјини тәсәввүр етмәкдән белә горхурам. Шүкүр Аллаһа ки, хәстәликдән гуртулдум. Лакин гаршыда узун мүддәтли реабилитасија мәни көзләјирди. Бу мүддәт әрзиндә чохлу тестләрдән кечдим вә позулмуш сағламлығымы бәрпа етдим. 6 ајдан сонра ганда лазыми антикор сәвијјәсини сахламаг, вирусун сонракы штаммлары илә мүбаризә апармаг үчүн пејвәнд етмәк гәрарына кәлдим. Демәк истәјирәм ки, сағламлығымыз бизим өзүмүздән асылыдыр вә бизим әлимиздәдир. Карантин тәдбирләринә риајәт един, вахтында һәкимә мүраҹиәт един вә тәбии ки, пејвәнд олунун.

Мәдинәнин һекајәси чәтин күнләримиздә бир чох һекајәтләрдән биридир. Амма онун кими шансы олмајалары, бу дәһшәтли мүбаризәдә бәхти кәтирмәјәнләри һеч вахт унутмаг лазым дејил. Өзүнүзү горујун, сағлам олун!

К.Бабајева
Рус дилиндән чевирәни:
А.Ағакишијева

КЛАССИК МУСИГИМИЗИН БАНИСИ

Көркәмли бәстәкарын һәјат фәалијјәти

Асәф Зејналлы 1909-ҹу ил апрел ајынын 5-дә гәдим Дәрбәнд шәһәриндә касыб бир бағбан Зејналабдин Зејналлынын аиләсиндә анадан олмушдур. Дәрбәнд гәдим тарихи илә мәшһурдур. Бир вахтлар шәһәри һәр тәрәфдән әһатә едән вә дүшмәнләрә гаршы мүбаризәдә етибарлы мүдафиә ролуну ојнајан гәдим гала диварларына һеч бир дүшмән ишғалы мүгавимәт көстәрә билмәди. Халг әфсанәләриндә вә әнәнәләриндә шәһәрин узун әсрләр боју јашадығы гәһрәманлыг кечмиши әкс етдирилир.

Гыса бир тарихи дөврдә Дәрбәнд шәһәриндән ән көркәмли вә даһи шәхсијјәтләрин бөјүк бир дәстәси чыхмышдыр. Мирзә Казым бәј, Мәммәд-Казым Әләкбәрли, Әзиз Әскәров, Өмәр Елдаров, Шәфигә Мәммәдова, Һаҹы Ханмәһәммәдов… Бу сијаһыны давам етдирмәк олар. Лакин тарихи вәтәни- Азәрбајҹана һәр заман сәдагәтлә хидмәт едән вә шөһрәт газандыран Дәрбәнд шәһәринин шәхсијјәтләри арасында хүсуси вә әһәмијјәтли јер көркәмли Азәрбајҹан бәстәкары- Асәф Зејналлыја мәхсусдур.

Бу гәдим шәһәрдә, Азәрбајҹан мусиги мәдәнијјәти тарихиндә палаг бир сәһифә јазан көркәмли шәхсијјәтләрдән бири олмаг шәрәфи талејинә јазылан бир оғлан дүнјаја кәлди. Асәф Зејналлынын ушаглыг вә кәнҹлик илләри илин истәнилән вахтында көзләри охшајан, тарихи вә мемарлығы илә зәнкин олан көрмәли јерләр, минарәләрин уҹалдылмыш гүлләләри, рәнкарәнк күнбәзләр орта әср мәсҹидләринин арасында кечди. Кәләҹәк бәстәкар, евинин демәк олар ки, битишик олдуғу көһнә гала диварларынын јанында вахт кечирмәји чох севирди. Бу гәдим абидә шәһәрин ән гәдим абидәләриндән биридир, мүдафиә диварларынын мөһкәмлији, көһнә диварларын сирри вә мүәммасы һаггында өјрәнмәк онда мараг ојадырды. Кәләҹәк бәстәкар көһнә, јарыдағылмыш гала диварларынын јанында оларкән нә дүшүнүрдү? Ушагда бөјүк мараг ојадан тарихи кечмишин онда вәтәнпәрвәлик һиссләринин тәрбијә етдији шүбһәсиздир.

Мән һисс едирдим, даһа доғрусу, һансыса дахили бир сәс мәни Асәфин доғулдуғу вә бөјүдүјү евин һәлә дә дурдуғу 6-ҹы маһалын дар, әјри күчәләриндә кәзмәјә вадар едирди. Гәдим Нарын галанын әзәмәтли вә кечилмәз диварларынын јахынлығында бу ев санки бир нечә метр узаглыгдадыр. Кичик евләр арасында јашыл үзүмләрлә һөрүлмүш кичик һәјәтләрин ичиндән Ҹүмә мәсҹидинин күмүшү күнбәзи уҹалыр. Исти јај ахшамларыда бу һәјәтләрин бириндә тәмизләниб парылданан бөјүк самоварын архасында гонагпәрвәр, бөјүкләрә, аналара, гадынлара рәғбәт бәсләјән һөрмәтли бир азәрбајҹанлы аиләси топлашыр. Мусиги вә маһнылар бу чај дәскаһларынын әвәзолунмаз бир атрибуту , балаҹа Асәфи бөјүк инҹәсәнәт дүнјасына апаран вә кәләҹәкдә бүтүн һәјатынын мәнасы олан мусиги иди. Асәф аиләнин ән кичији вә севимлисиди. Бөјүк гардашлар Әһәд вә Ҹәфәр тез-тез бир араја кәләрәк аналары Әсбәнд ханымын аккордеон чалмасыны вә маһны охумасыны һејранлыгла динләјәрдиләр. Әсбәнд ханым ушаглара онлар һәлә лап балаҹа икән мусигијә севки ашылајырды.

Бәстәкарын евинин ахтарышында 6-ҹы маһалын сакинләри мәнә көмәк етдиләр. Кәлишимин сәбәбини өјрәндикдән сонра дәрһал мәнә јардым етмәјә тәләсдиләр. Амма тәәссүфләр олсун ки, чох шеј дејә билмәдиләр, чүнки Зејналлылар аиләси 20-ҹи әсрин әввәлләриндә Дәрбәнддән көчмүшдүләр вә һазырда демәк олар ки, онлары хатырлајан һеч бир кәс галмајыб.

Һәлә чох кичик икән Асәф атасыны итирир. Онун атасы 1910-ҹу илдә дүнјасыны дәјишир. Ики бөјүк гардашы илә бирликдә јарыјетимлијин бүтүн аҹыларыны чәкмәли вә јүкүнү дашымалы олурлар. Бәстәкарын анасы Әсбәнд ханым үч ушагла тәк галды вә ушаглары бөјүтмәк јүкү онун чијнинә дүшдү. Баҹарыглы тохуҹу кими шәһәрдә мәшһур иди. Бу сәнәти она өзүнү вә аиләсини доландырмаг имканы верди. Бунун сајәсиндә о оғланларынын үчүнү дә бөјүдә вә тәһсил верә билди. Кәләҹәк бәстәкарын анасы Азәрбајҹан гадынларынын севимли мусиги аләти олан гармон чалырды. Зејналлынын аиләсиндә тәк тәсәлли сеһрли мусиги иди- ана гармонда бәзән кәдәрли, бәзән дә шән халг мелодијалары чалырды. Үрәјинә јахын олан мелодијалар кичик Асәфин јаддашында галды вә сонракы јарадыҹылыг фәалијјәтиндә түкәнмәз бир илһам мәнбәјинә чеврилди. Асәф анасындан нәинки јалныз әмәјә, һәм дә мусигијә бөјүк вә дөнмәз бир истәк көтүрмүшдү.

Мадди чәтинликләрә бахмајараг, Әсбәнд Зејналлы оғлуну 7 јашында Дәрбәнд реалны мәктәбинә көндәрди. Бурада кәнҹ Асәф әввәлҹә нәфәс аләти олан кларнетдә ифа едәрәк, мусиги габилијјәтини нүмајиш етдирир. Бу ону гане етмир вә тезликлә Дәрбәнд реал мәктәбиндә тәшкил олунмуш ушаг хорунда зәвглә охумаға башлајыр. Һәвәскарлар вә јары пешәкарлардан ибарәт олан нәфәсли аләтләр оркестри јај ахшамлары шәһәр паркында чалырды вә орада иштирак етмәк Асәфин һәјатында коллектив мусиги һазырламаг үчүн јахшы бир мәктәб ролуну ојнајыр.

Өтән әсрин 20-ҹи илләринин әввәлләриндә тамамилә јохсуллашан Зејналлы аиләси иш ахтармаг үчүн Бакыја көчмәк гәрарына кәлир. Асәф Зејналлы Бакыја кәлдикдән сонра 9 иллик мәктәбә дахил олур. Мусигијә һәвәс ону һәрби мәктәбә апарыр, бурада дикәр фәнләрлә јанашы мусиги нотунун әсасыны вә труба чалмағы да өјрәнир. О заман Асәф Зејналлынын 11 јашы варды. Доғруданмы, инҹәсәнәтин сонудур? Ахы, мәлумдур ки, топлар, силаһ данышанда мусиги сусур. Амма Асәф Зејналлынын тәфәккүрү бурада да дајанмады, әксинә даһа да уҹадан сәсләнди. Һәрби мәктәбдә охујаркән мусиги тәһсили вә баҹарығыны артырмаг үчүн әлинә дүшән һәр бир фүрсәтдән истифадә едирди.

1923-ҹү илдә Асәф Зејналлы бу јахынларда Үзејир Һаҹыбәјовун тәшәббүсү илә јарадылан, һансы ки, кәләҹәкдә јарадыҹылыг саһәсиндә јүксәк зирвәләрә чатаҹаг вә Азәрбајҹаны бүтүн дүнјада шөһрәтләндирәҹәк бир чох көзәл бәстәкарлар, мүғәнниләр, мусигичиләр јетишдирәҹәк вә сонрадан онун адыны дашыјаҹаг ејни адлы мусиги техникумуна дахил олур.

31 декабр 1953-ҹү илдә Азәрбајҹан ССР Али Совети Рәјасәт Һејәтинин фәрманы илә бәстәкарын ады Бакыда тәһсил алдығы вә мүәллимлик етдији Азәрбајҹан Дөвләт Мусиги Мәктәбинә верилир. Асәф Зејналлынын өлүмүндән сонра, јашынын аз олмасына бахмајараг, Үзејир Һаҹыбәјовун тәшәббүсү илә Азәрбајҹан Консерваторијасына да онун ады верилди. Бу онун истедадынын вә Азәрбајҹан халгына хидмәтинин танынмасындан бәһс едирди.

Онун ады Азәрбајҹан мусигисинин гуруҹулары- Үзејир Һаҹыбәјов вә Мүслүм Магомајевин адлары илә бәрабәр бир сырада дурур.

Истедадлы бәстәкар, мүәллим, иҹтимаи мусиги хадими Асәф Зејналлы јашадығы вә ишләдији гыса мүддәт әрзиндә илк романсларын, фортепиано вә скрипка миниатүрләринин , симфоник әсәрләрин мүәллифи кими милли мәдәнијјәт тарихиндә көркәмли рол ојнамышдыр.

Асәф Зејналлынын ады Азәрбајҹан мусиги мәдәнијјәти тарихинә мбәһкәм вә әбәди олараг дахил олду, бахмајараг ки, өмрүнүн бирдән-бирә сона чатдығы дөврдә онун ҹәми 23 јашы варды. Ҹәми 23 ил јашады, амма башгаларынын даһа узун бир һәјатда едә билмәјәҹәјини баҹарды. Мелодија устасы олан бу јарашыглы кәнҹ чох аз јашады вә ејни заманда чох шеј едә билди.

Бәстәкар тиф хәстәлијинә тутулду вә 1932-ҹи ил октјабрын 27-дә гәфләтән вәфат етди. Бакыда дәфн едилиб.

Бәстәкарын евиндән чох да узаг олмајан Дәрбәндин мүсәлман зијарәткаһы- Ҹүмә мәсҹидинин һәјәтиндә үч әсрлик чинарлар бөјүјүр. Һәр нәһәнк ағаҹын чеврәси 10 метрдән чохдур вә онларын көлкәси ән гызмар јај күнләриндә белә мәсҹидин һәјәтинә сәринлик салыр.

Бу бөјүк, гејри-ади истедадлы вә һејрәтамиз кәнҹ чохдан дүнјасыны дәјишиб, ону таныјанлар вә хатырлајанлар, достлары вә севдији дә. Күчәсиндән вә евиндән чох да узаг олмајан јердә бөјүјән чинарлар, талејинә Азәрбајҹан мусигисинин гуруҹуларындан бири олмаг јазылмыш бу гајғысыз, јарашыглы оғланы хатырлаја биләр.

Асәф Зејналлы бу дүнјада ҹәми 23 ил јашады. Бу гыса мүддәтдә о чохларынын 100 илдә газана билмәдији уғуру газанды, јаратдығы әсәрләри илә әбәди олараг инсанларын гәлбинә кирди. Бәстәкарын 23 иллик өмрүнү гарталын учушу илә мүгајисә етмәк олар. Һејиф ки, бу учуш јарымчыг кәсилди! Амма јох. Гәдим Дәрбәнддә көјләрә галхан гартал учушуну давам етдирир. Инсанларын гәлбиндә јашајан бир маһны неҹә гырыла биләр?

Мусигијә һәср олунмуш һәјат

Парлаг бир мелодија лиризми, инҹә дүшүнҹәси илә инсаны валеһ едир. Доғма јурдун тәбиәтинин, јүксәк дағларын, чичәкли чәмәнликләрин, мави көлләрин ҹанлы шәкилләри истәр-истәмәз көзләримизин өнүндә ҹанланыр, санки вәһши гуш сүрүсүнү, сүрәтлә гачан ҹејранлары көрүрсән.

Илләр, онилликләр кечир, һадисәләр ваге едир, инсанлар дәјишир, амма буна бахмајараг, вахтындан әввәл көзләрини дүнјаја әбәди јуман Асәфин јери бош галмајаҹаг вә бизим бөјүјән мусиги кадрларымыз ону таныјаҹаглар.

Мусигичиләримизин бүтүн кәнҹ нәсли кими Совет Иттифагы халгларынын истедадларыны тәкмилләшдирмәк үчүн мәһдудијјәтсиз имканлар ачан бөјүк бир дөврдә гыса јарадыҹылыг јолундан кечмәк мәнә гисмәт олду.

Зејналлынын һәјаты мусиги илә ајрылмаз бир шәкилдә бағлы иди. Он бир јашында икән, Бакы һәрби мәктәбинин нәфәс аләтләри групуна дахил олур. Онун мусиги инкишафынын нөвбәти мәрһәләси Азәрбајҹан мусиги мәктәби вә 1926-ҹы илдә нәзәри вә бәстәкарлыг ихтисасыны 1931-ҹи илдә парлаг шәкилдә битирдији Азәрбајҹан Дөвләт Консерваторијасы иди.

Бу заман о артыг консерваторија тәһсили дөврүндә јарадылан бир чох көркәмли әсәрләрин мүәллифи иди вә ејни заманда кәнҹ бәстәкарын истедадынын оријиналлығыны, ҹәсарәтини вә бәдии фикирләринин дәринлијини дәрһал ортаја чыхарды.

Зејналлы бәстәкарлыг ишини педагожи, иҹтимаи вә комсомол ишләри илә уғурла бирләшдирирди. Бир нечә ил Азәрбајҹан Драм Театрынын мусиги һиссәсинә рәһбәрлик етмишди. Онун симасында Азәрбајҹан мәдәнијјәти әсл һәвәскар тапды.

Асәф Зејналлы бу сәнәтә бөјүк вә дәјәрли төһфә вермишдир. Јарадыҹылыг мирасы симфоник оркестр үчүн «Фрагментләр»дән, драм театрында ојнанылан он бир мусигидән, халг маһныларынын аранжиманларындан, вокал әсәрләриндән ибарәтдир. Бунларын арасында «Өлкәм», «Сејран», «Сувал» романслары да вар.

Зејналлы јарадыҹылығынын әсас елементи халг јарадыҹылығы илә дәриндән емосионал вә үзви шәкилдә бағлы олан сөзләрдир. Зејналлы Азәрбајҹан халг мусигисинин поетик күҹүнү, мелодик зәнкинлијини, инҹә ритмик ишләнмәсини мүкәммәл дәрк етмишдир.

Һесабатларынын бириндә јазырды: «Ашыглардан күтләни һәјәҹанландырмаг габилијјәтини өјрәнә биләрик». Вә јорулмадан инсана илһам верән ашыг мәнбәләринә, әзәмәтли муғамлара, халг маһныларына үз тутду, онларда түкәнмәз јарадыҹылыг зәнкинлијини тапды. Бунунла јанашы, Асәф классик мусиги мәдәнијјәтинин ән јахшы әнәнәләрини, композисија техникасыны методик вә дүшүнҹәли шәкилдә мәнимсәмишдир.

Зејналлынын әсәрләри онун бәдии тәфәккүрүнүн ҹанлы оријиналлығындан бәһс едир. Кәнҹ бәстәкарын һәр јени әсәри билик вә инкишафа ҹан атан, јени мәғлубедилмәз јоллар ахтаран бир истедады ортаја чыхарды.

Зејналлы 23 јашында икән бөјүк мусиги формаларына- бөјүк фикир вә дујғуларын симфоник кәтанларына кечмәк нијјәтиндә олдуғу заман дүнјасыны дәјишди.

Јарадыҹылыг архивләриндә Асәфин севимли Вәтәнинин һәјатыны вә мүбаризәсини тәрәннүм етмәк нијјәтиндә олдуғу Бакы һаггында һазырладығы мараглы бир симфонија горуну сахланылмышдыр. Кәнҹ бәстәкар бүтүн нијјәтләрини һәјата кечирә билмәди. Лакин јаратдығы әсәрләр Азәрбајҹан мусигисинин гызыл фондуна дахил олду.

Көркәмли сәнәткарларымыза дәјәр веририк. Партија вә һөкумәт Асәф Зејналлынын адыны әбәдиләшдирди. Бир вахтлар бәстәкарын истедадыны артырдығы Азәрбајҹан консерваторијасында инди мусиги нөвбәмизин јени кадрлары јетишдирилир.

Мүһарибә халгын мәдәни дәјәрләрә, совет сәнәтинин инкишафына олан диггәтини нәинки зәифләтди, әксинә даһа да күҹләндирди вә мүбаризә вә гәләбәләрин сәрт күнләриндә истедадлы Азәрбајҹан бәстәкары Асәф Зејналлы образы, дөјүш мејданларында шәрәфсиз вә алчаг фашист бирбарларындан вәтәнләринин шәрәф вә азадлығыны гәһрәманҹасына горујан инсанларын хатирәсиндә јашајыр.

Русҹадан чевирәни:

Валидә Ағасијева: кәнчләр классикләри охујур

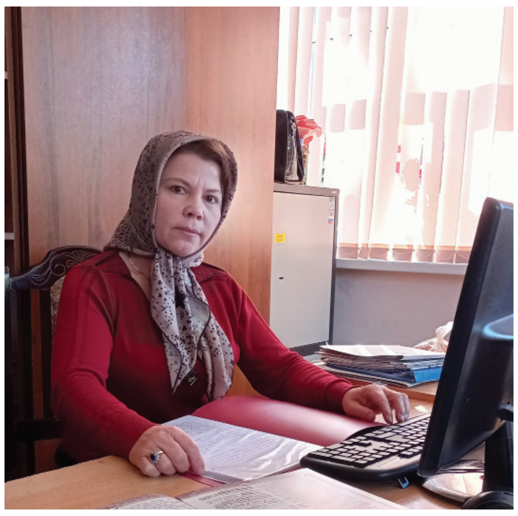

Чүмә ахшамы Хучнидә олдуғум үчүн китабханаја кедиб орада кедән ишләрлә марагланмаг, ишчиләрдән уғурлары вә проблемләри һаггында өјрәнмәк гәрарына кәлдим. Мәркәзи рајон китабханасынын хидмәт шөбәсинин мүдири Валидә Һачытаһировна Ағасијева бүтүн суалларымы чаваблaндырмаға разылыг верди.

-Валидә Һачытаһировна, илк суалым беләдир: көрдүјүм кими китабхана чох дарысгал вәзијјәтдәдир, оху залыны көрмүрәм, китаб рәфләри арасындакы мәсафә олдугча аз, чох дардыр- сәрбәст дуруб китаблары сечмәк раһат дејилдир. Рајон рәһбәрлији китабханаја ујғун нормал бина илә көмәклик едәчәјинә сөз верирми?

-Бәли, Сиз һаглысыныз! Тәәссүф ки, оху залымыз јохдур, һәгигәтән дә дарысгал шәраитдә фәалијјәт көстәририк. Амма инди һазырда гоншу бинанын 2-чи мәртәбәсиндә тәмир ишләри кедир, орада сөз верирләр ки, китабхана үчүн јер ајырачаглар. Бәлкә дә бүтүн мәртәбәни бизә верәчәкләр. Әкәр белә оларса, онда охучуларымыза раһат шәраит јарада биләрик.

-Китабхананызда нечә нәфәр чалышыр?

-Ишчиләрин үмуми сајы 18 нәфәрдир. Рафик Әлијевич Әлијев бизә рәһбәрлик едир.

-Рәгәмсал технолокијаларын инкишафы илә әлагәдар вәтәндашларымыз китаб, журнал, дөври нәшрләри даһа аз охумаға башлајыблар. Китаблар үчүн сизә кәлмәкдә давам едирләр, абунәчиләринизин сајы чохдурму?

-Бәли, әлбәттә ки, инди һамынын бөјүк һәвәслә китаб охудуғу, һәтта бунун үчүн нөвбәјә дурдуғу совет дөврү дејил. Амма ону да гејд етмәлијәм ки, сон илләрдә кәнчләр хүсусән дә Ваһид Дөвләт имтаһаны вермәјә һазырлашанлар китаб алмаг үчүн бизә даһа чох кәлирләр. Классик әдәбијјат вә шеирләр кәнч охучулар арасында чох популјарлашыб.

-Бунлары ешитмәк чох хошдур! Бәс милли әдәбијјаты нечә, охујурлармы?

-Бәли, тез-тез Табасаран дилиндә китаблар истәјиб көтүрүрләр.

-Бәс Азәрбајчан дилиндә нечә?

-Тәәссүф ки, Азәрбајчан дилиндә китаблар аздыр, чүнки практики олараг чохдан тәзәләрини алмамышыг.

-Бәли, бирлик Иттифагы дағылдыгдан сонра бу мәсәлә чидди бир проблемә чеврилди. Үмумијјәтлә, бүтүн рајон үзрә китабхананызын нечә филиалы вар?

-Хучнидәки ушаг китабханасы да дахил олмагла, рајонун мүхтәлиф кәндләриндә чәми 47 филиал.

-Бәс јени китаблар?

-Һәр ил јени китаблар кәлир. Һалһазырда биз јени сијаһы да һазырламышыг. Маһачгала вә Башчымыз бизим үчүн јени китаблар алмаға 350 мин рубл ајырыблар. Беләликлә, јени китабларымыз да олачаг.

-Чох хош хәбәр, јахшы бир јениликдир. Јәгин ки, бунларын чох әксәријјәти классикләрин әсәрләри олачаг.

-Јох, јалныз классикләр дејил, һәм мүасир, һәм харичи әдәбијјат вә һәм дә лүғәтләр вә енсиклопедијалар олачаг.

- Мән белә баша дүшүрәм ки, китабхана ишчиләри галан вахтларыны елә-белә, бош-бошуна отурмурлар.

-Әлбәттә ки, јох! Һансыса бир классикин нөвбәти илдөнүмү мүнасибәтилә, биз бүтөв бир команда олараг онун әсәрләрини әкс етдирән дивар гәзети јарадырыг, китабларындан ибарәт сәрки тәшкил едирик, тез-тез үнсијјәт гурдуғумуз мәктәбләрдә олуруг, оху мәдәнијјәтини тәблиғ едирик. Бу да өз нәтичәсини верир- кетдикчә даһа чох мәктәбли китаб алмаг үчүн китабханамыза кәлир.

-Китабхананыз дөври мәтбуата абунә олурму?

-Бәли, әлбәттә ки, һәм республика, һәм дә рајон мәтбуатымыза абунә олуруг.

-Бәс бизим гәзетимиз «Дәрбәнд»ә нечә, абунә олмусунузму?

-Әкәр дүзүн десәм, јох. Инди чох надир һалларда вә демәк олар ки,үмумијјәтлә ана дилиндә әдәбијјат алмаға кәлмирләр. Кәнчләр мүасир Азәрбајчан дилини чох зәиф гаврајырлар. Ону да гејд етмәк лазымдыр ки, әкәр белә давам едәрсә, доғма дилләр тезликлә вә тамамилә јох олачаг. Чүнки кәнчләр вә кәләчәк нәсил өз ана дилиндән чох рус дилиндә охујур, үнсијјәт гурурлар.

-Бәли бунларла разылашмалыјыг. Јајда мәним нәвәләрим дә Новочеркасскдан кәлмишдиләр. Һәм ананын, һәм дә атанын азәрбајчанлы олмаларына бахмајараг, ушаглар өз дилләриндә бирчә кәлмә белә билмирләр. Лап кичик јашларындан һәлә ушаглар бағчада икән, нечә дејәрләр, рус дили илә силаһланырлар. Она көрә дә бу үмуми бир проблемдир. Амма бунунла јанашы, ана дилиндә гәзетин олмасы јахшы оларды, белә олан тәгдирдә ән азындан кимсә, һеч олмаса јашлы нәсил мараглана биләрди.

-Бәли бу беләдир. Гәзетинизә абунә олмаг мәсәләсинә кәлдикдә исә, Рафик Әлијевичә мүрачиәт етсәјдиниз даһа јахшы оларды. Анчаг бу күн о, бурада дејил, ишлә әлагәдар олараг Маһачгалаја кедиб.

-Баша дүшдүм, кәләндән сонра онунла данышарам. Мараглы мүсаһибәјә көрә тәшәккүр едирәм, Валидә Һачытаһировна. Сизә вә коллективинизә уғурлар вә даһа чох охучу күтләси арзулајырам.

-Коллективимизин иши илә марагландығыныз үчүн мән дә Сизә тәшәккүр едирәм, Гәдирбәј Уручович!

Гәдирбәј Өмәров
Рус дилиндән чевирәни:
А.Ағакишијева

Бизләри 2 ил әрзиндә бездирән, һәјатымызла ојнајан коронавирус әл чәкмәк билмир ки, билмир. Һеч ким гајдалара риајәт етмәдикләринә көрә, карантин режиминә гајыдачағымыз дејилир.

Јенидән карантиндә

Әкәр вахтында бүтүн дејиләнләр дејилдији кими едилсәјди, бәлкә дә бу вәзијјәтдән чыхыш јолу тез тапыларды. Инсанларын психолокијасыны корлајан, инсан һәјатына һәддиндән чох зијан вуран бу «Ковид-19» бир чох инсанларын сағламлығыны әлиндән алды. Октјабрын 30-дан-7си-нә кими сәрт карантин олуначағыны јазырлар. Бу хәбәр дә, һәр кәсдә наразылыг һисси јарадыр. Чүнки 2019-чу илин декабрында башлајан вә 2020-чи илин апрелиндә 7 күнлүк карантинә бағланараг, ајлар давам етдијинә көрә, бу дәфә ки, 7 күнлүк тәтилдә олачаг карантини ешидән инсанлар, онун нә заман битәчәјинә нараһатлыг кечирирләр.

Кәлин бу силаһы вә өзү көрүнмәјән дүшмәнә галиб кәлмәк үчүн. Һәм аллаһа дуа едәк, һәм дә гајдалара риајәт едәк. Үмид едәк ки, бүтүн бу чәтинликләрә синә кәрә биләк. Һәр биримизә сағлам өмүр, мәналы һәјат вә әввәлки фираван дөвр арзулајырам.

М. Сејидов

Утерянный аттестат о среднем общем образовании, выданный МБОУ Мугартынской СОШ на имя Исмаилова Ибрета Исмаиловича в 1992 году, **считать недействительным.**

COVID -19

Нијә һамы горхур

Коронавируса гаршы ваксин вурмагдан бир чохлары имтина едир. Бир чохлары да иш јерләрини итирмәмәк үчүн, пул вериб сахта сертификатлар алараг өзләрини алдадырлар.

Ваксин едәнләр вә етмәјәнләрин бир арада чалышмалары бир аз да вәзијјәти кәркинләшдирир, чәтинләшдириб. Ваксин вуруб өзүнүн сағламлығыны горујан шәхсләр, ваксинин сахта сертификатыны аланларын гурбаны олурлар. Чүнки онлар ваксини вурмајыб, вуранлары да јенидән бу хәстәлијә јолухдурурлар.

Белә бир вәзијјәтдә, инсанын ичиндә бир суал јаранып: «Еј инсан, бу вәзијјәтдә сән кими алдадырсан? Ахы сәнин сағламлығыны о сахта кағыз горуја билмәз, ән азындан өзүнү дүшүнмүрсәнсә доғмаларыны вә әтрафыны дүшүн. Бу јалан кағызын нәји сизи горујачаг? Һеч олмаса аиләнизи, доғмаларынызы дүшүнүн. Бу сахта сертификатлары сатан (һәкимләр) көрәсән о пулу алыб, инсан сағламлығы илә алвер едәркән нәји дүшүнүрләр? Мәнчә, һамы бунун јанлыш олдуғуну дәриндән дүшүнмәлидирләр.

Кәлин, тәк өзүмүзү алдадараг, доғмаларымыза вә әтрафымыза зијан вермәкдән ваз кечиб, кәләчәк нәслин сағламлығыны дүшүнәк вә онлары тәһлүкәјә атмајаг. Сиз јалан сертификатла јалныз өзүнүзү дејил, бир чох инсанларын да һәјатына сон гоја биләрсиниз. Буну бир аз дәриндән дүшүнүн, дүшүнүн ки, сонра өзүнүз дә зијан чәкмәјәсиниз. Һәр кәсә сағлам һәјат, мәналы өмүр арзулајырыг.

М. Сејидов

Отуз мин рубл чәримә едилмишдир

Бу күнләрдә Дағыстан Республикасынын Дәрбәнд шәһәр мәһкәмәсиндә М.Р. Һәсәновун сәдрлији илә ачыг мәһкәмә јығынчағында Әләмдар Еһтибарович Ибраһимов барәсиндә чинајәт ишинә бахылмышдыр. Ә.Ибраһимов ДР Дәрбәнд шәһәр сакинидир, орта тәһсиллидир, аиләлидир, бир ушаг атасыдыр, һеч јердә ишләмир, әввәләр мәһкүм олунмајыб. РФ Чинајәт Мәчәлләсинин 205.6 маддәси илә нәзәрдә тутулан чинајәт әмәлини төрәтмәкдә шүбһәли билинәрәк тәгсирләндирилир.

Ибраһимов она гаршы ирәли сүрүлән чинајәт әмәлинин төрәдилмәсиндә тәгсирли олдуғуну там бојнуна алмыш вә чинајәт ишинин материаллары илә таныш оларкән мәһкәмә арашдырмасы кечирилмәдән РФ ЧПМ 316-чы маддәсинә әсасән, гәрар чыхарылмасы һаггында әризә илә мүрачиәт етмишдир. Мәһкәмә Ә.Ибраһимовун мадди вәзијјәтини, онун төрәтдији чинајәт әмәлинин характерини нәзәрә алараг чәримә шәклиндә ән аз мәбләғдә чәримә олунмасы барәдә гәрар чыхарылмасынын дүзкүн олдуғуну нәзәрә алмышдыр. Беләликлә, Ә.Ибраһимовун РФ Чинајәт Мәчәлләсинин 205.6 маддәси илә нәзәрдә тутулмуш чинајәт әмәлинин төрәдилмәсиндә тәгсиркар олдуғу өз тәсдигини тапмыш вә о, 30 мин рубл мәбләғиндә чәримә едилмишдир.

Мәһкәмәнин гәрарына гаршы Дағыстан Республикасынын Али Мәһкәмәсинин чинајәт ишләри үзрә мәһкәмә коллегијасына апелјасија гајдасында 10 күн әрзиндә шикајәт әризәси илә мүрачиәт олуна биләр.

Н. П.Мөвсүмов,
ДИН –нин истинтаг шөбәсинин
Дәрбәнд шәһәри үзрә мүстәнтиги,
баш әдлијјә лејтенанты

Баш редактор әвәзи
Т.Г. ӘЛӘКПӘРОВ

Мәсул катиб
А.һ.МӘММӘДОВА

Шөбә редакторлары:
К.Г.БАБАЈЕВА
Р.М. МУСАЈЕВ

Мүхбирләр:
һ.һ. КӘРИМОВ
М.М.СЕЈИДОВ
Н.А.ГУЛИЈЕВ
Г.У. ӨМӘРОВ
Б.К. ПИРМӘҺӘММӘДОВ
Н.Р. МИРҺӘМИДОВА

Еһм оператору
А.Ј.АҒАКИШИЈЕВА

Баш мүһасиб
М. И.РӘҺИМОВА

РЕДАКСИЈАНЫН ВӘ НӘШРИЈЈАТЫН ҮНВАНЫ:
368600, Дағыстан Республикасы,
Дәрбәнд шәһәри,
Ленин күчәси, 37
тел.-факс (240) 4-73-59,
факс (240) 4-74-33
www.derbend.ru
(E-mail: gazetaderbend@mail.ru)
Телефонлар: баш редактор 89894856030,
үмуми шөбә 89604204987

«Типографија-М» ММЧ-дә чап едилиб.
Индекс 368600
Мәтбәәнин үнваны
Дәрбәнд шәһәри,
С.Гурбанов күчәси, 25
Телефон: 4-50-76

Гәзетин чапынын кејфијјәти барәдә мәтбәәјә мүрачиәт едә биләрсиниз.

Рабитә, информасија технолокијалары вә күтләви коммуникасијалар саһәсиндә нәзарәт үзрә Федерал хидмәт (Роскомнадзор).
Күтләви информасија васитәләринин гејдијјаты һаггында
Шәһадәтнамә
ДР үзрә рабитә, информасија технолокијалары вә Күтләви коммуникасијалар саһәсиндә нәзарәт үзрә Федерал хидмәт идарәси.
ПИ № ТУ05-00428
21.05.2019 г.

Материалларда кедән фактлар үчүн мүәллифләр мәсулијјәт дашыјырлар. Мүәллифләрин мөвгеји илә редаксијанын мөвгеји ујғун кәлмәјә биләр.

Индекс: ПА-463
Чапа имзаланды:
28.10 . 2021.

Фактики олараг 9.30
Саат 10.00

Тираж 2000
Сиф. №